

Bm. 045.2.052.11

DE MIDDELEN TER VOORKOMING

VAN

GROOTE GEZINNEN.

Uitgegeven door den „Nieuw-Malthusiaanschen Bond.”

Aanvragen om toezending dezer brochure richt men tot den Heer **W. M. H. ANTEN**, Kapitein van de Infanterie, te **Amersfoort**. Ook de Bestuursleden (zie pag. 16) verstrekken deze brochure gratis aan een ieder die daarom vraagt.

Voor toezending per post voege men bij de aanvraag 15 cents aan postzegels indien de verzending per postpakket moet geschieden, en anders een gefrankeerd en geadresseerd envelop.

De port bedraagt bij verzending:

in een gesloten envelop, 5 cents voor één exemplaar en 10 cents voor twee tot twaalf exemplaren;

als drukwerk: 1 cent voor één en 5 cents voor tien exemplaren.

UITTREKSEL DER STATUTEN

VAN DEN

NIEUW-MALTHUSIAANSCHEN BOND.

ART. 2.

Het doel van den Bond is: het verspreiden van kennis aangaande de leer der bevolking, hare gevolgen en haren invloed op de zeden en gewoonten der menschen.

ART. 3.

Dit doel zal hij trachten te bereiken door:

- a. het uitgeven en verspreiden van populaire geschriften, kosteloos of tegen zeer geringen prijs.
- b. het houden van voordrachten.

ART. 5.

Men wordt als lid ingeschreven, wanneer men daartoe het verlangen aan den *Penningmeester* of een der bestuursleden schriftelijk of mondeling te kennen geeft.

ART. 6.

De jaarlijksche contributie, bij de toetreding op te geven, bedraagt minstens één gulden.

ART. 7.

Leden eener werklieden vereeniging kunnen lid worden tegen eene jaarlijksche contributie van vijf-en-twintig cents.

ART. 8.

Leden-begunstigers zijn zij, die een jaarlijksche contributie betalen van minstens vijf gulden.

N.B. De geschriften, die de Bond publiceert, worden den leden gratis toegezonden.

De Middelen ter Voorkoming van groote Gezinnen.

Sedert de oprichting van onzen Bond in 1881 werd van verschillende zijden aangedrongen op het publiceeren der voorbehoedmiddelen tegen zwangerschap. Alvorens daartoe over te gaan meenden wij, dat zekerheid diende verkregen te worden omtrent de goede en onschadelijke werking van het aan te bevelen middel. Het door Dr. Mensinga uitgevonden pessarium oclusivum (gesloten baarmoederkrans) vereenigt beide eigenschappen in zich. Wij maakten het publiek in 1884 met dit middel bekend in *Schetsen No. 3*. Niettegenstaande de groote oplage, was het werkje reeds binnen een jaar uitverkocht.

Op medische gronden werd dit voorbehoedmiddel hier te lande *in het openbaar althans*, niet bestreden. Daarentegen vermelden wij met voldoening, dat vele geneeskundigen het als doeltreffend en onschadelijk voor de gezondheid der vrouw aanbevelen, laatstelijk nog door Prof. Dr. Hector Treub in diens *Leerboek der Gynaecologie* (bl. 514).

De redenen, waarom wij het arbeidersgezin binnen bepaalde grenzen wenschen beperkt te zien, komen in 't kort hierop neêr.

1°. De veelvuldige en elkaar spoedig opvolgende zwangerschap heeft ten gevolge, dat in de meeste gevallen de gezondheid der vrouw wordt ondermijnd. Indien het lichaam der vrouw te nauwnood tot zijn natuurlijken toestand is teruggekeerd, en de zwangerschap treedt op

nieuw in, dan lijdt daaronder niet alleen het lichaam der vrouw, maar het kind dat geboren wordt, komt met een zwak gestel en geringe levensvatbaarheid ter wereld.

2°. Neemt een minvermogend gezin snel toe, dan worden de nieuwgeborenen onvoldoende verzorgd, gekleed en opgevoed; de woning voor het groote aantal wordt bekrompen, zoodat soms volwassen kinderen met hunne ouders in hetzelfde vertrek moeten huizen en slapen; bij gelijkblijvende inkomsten, zullen alle leden van het gezin in mindere mate in hunne behoeften kunnen bevredigd worden. Spaarzaamheid en zindelijkheid kunnen niet worden betracht en het tehuis verliest voor den man zeer veel van zijne aantrekkelijkheid. Ziekte en sterfte nemen in verhouding toe, naarmate de geboorten vermeerderen.

3°. Beperkt men daarentegen de gezinnen, dan moet de arbeidersbevolking in aantal verminderen. Zij zal in onze tegenwoordige maatschappij dan niet alleen in staat zijn om hooger loon te vorderen, maar er zal ook voor meerderen werk te bekomen zijn. Haar levensstandaard zal reeds verbeteren, doordien in de behoeften van een klein gezin beter is te voorzien, dan in die van eene uitgebreide familie; maar bovendien zal zij aan haren eisch, om hooger loon of een beperkt aantal werkuren, meer kracht kunnen bijzetten, wanneer zij weet dat er geen groote schare werkelozen wacht, die, door nood gedwongen, bereid is om tegen minder loon den arbeid aan te bieden, ingeval het verzoek om meer loon of min-

der werkuren ongunstig wordt ontvangen.

Een ieder bedenke toch dat, al geloofd men dat door wijziging van de grondslagen, waarop onze tegenwoordige maatschappij rust, de neiging tot voortplanting niet zal behoeven te worden beteugeld, dit toch allerminst een reden mag zijn om, zoolang die wijziging niet is verkregen en voor hare verwezenlijking in de eerste jaren geen uitzicht bestaat, nu reeds ten aanzien der voortplanting te handelen, alsof zij wel was verkregen.

4°. Een hoogst belangrijk gevolg der beperking van het gezin zal zijn, dat in alle klassen der samenleving het huwelijk op jongen leeftijd gesloten zal kunnen worden.

De vrees voor een talrijk gezin, die nog zoolvelen terughoudt van het huwelijk, verdwijnt, wanneer men na kennismeming van de middelen, die wil toepassen, om eene ongewenschte of te spoedige uitbreiding te voorkomen.

Men zal dan in de kracht van zijn leven, wanneer de drang tot geslachtsgemeenschap zich het sterkst doet gevoelen, tot huwen kunnen overgaan. De prostitutie zal dientengevolge sterk afnemen; de maatschappij in haar geheel zal daarbij winnen en niet het minst de arbeidersbevolking, uit wier midden de slachtoffers der prostitutie in hoofdzaak voortkomen.

De nadenkende lezer zal nog tal van voordelen, aan het beperken van het gezin verbonden, hieraan kunnen toevoegen. Wie daaromtrent bevattelijke geschriften wenscht te raadplegen, verwijzen wij naar de volgende:

„*De ontwikkeling der Bevolkingsleer*” door

Mr. H. B. GREVEN (Leiden 1875); „*Beschouwingen over de bevolkingsleer in verband met de sexueele moraal*” door Mr. S. VAN HOUTEN (Haarlem 1878); „*Een krachtig middel ter bestrijding van armoede en lage loonen*” (Amersfoort 1885); „*Het Jaarboekje van het Algem. Ned. Werkl.-Verbond*” van 1877 (bl. 31), 1880 (bl. 55), 1882 (bl. 54), 1883 (bl. 55/6 en 65), 1884 (bl. 77), 1885 (bl. 75), 1887 (bl. 59) en 1888 (bl. 41); de vier „Schetsen” door onzen Bond uitgegeven: No. 1 „*Ons Programma*”, door Dr. J. M. SMIT (Amsterdam 1882); No. 2 „*Darwinisme en Nieuw-Malthusianisme*” door Mr. S. VAN HOUTEN (Amsterdam 1883); No. 3 „*Het ontstaan en de ontwikkeling van het zedelijkheidsgevoel*” (Amsterdam 1884); No. 4 „*Het donkere Nederland en de weg ter ontkoming*” door W. J. A. VAN DER HAVEN (Amsterdam 1891).

Noch de zedelijkheid en evenmin de godsdienst eischen van den mensch een onbepaalde voortplanting, die onverbiddelijk leiden moet tot armoede en ellende. Alleen het redeloos dier plant voort zonder zorg voor de toekomst zijner jongen; — de mensch daarentegen behoort de verantwoordelijkheid te beseffen, die hij op zich neemt, wanneer hij aan nieuwe wezens het aanzijn schenkt. Kan hij reeds vooraf nagaan, dat zijn inkomen niet toereikend is om zijne kinderen voldoende te voeden en op te voeden, dan is geen zedeleer of godsdienst in staat om hem vrij te pleiten van roekeloosheid en redeloosheid.

Het hebben van kinderen achten wij een groot

geluk — neemt het aantal echter te spoedig toe, zoodat de gezondheid der vrouw er onder lijdt, of dat de welvaart van het gezin er door vermindert, dan zien wij in die uitbreiding een ramp, zoowel voor de ouders als voor de kinderen en vooral ook voor de maatschappij.

Er wordt geen kind geboren zonder toedoen der beide ouders. Onbekendheid met de middelen, om de geboorte te voorkomen, kan na de lezing van het onderstaande niet langer worden voorgewend.

Wij hebben dan ook met de verspreiding van onze denkbeelden, en de hieronder volgende beschrijving van de middelen ter voorkoming van zwangerschap, overgedrukt uit Hoofdstuk III van Schetsen N°. 3, in 1884 door ons uitgegeven, hoofdzakelijk ten doel de arbeidende klasse te doen beseffen, dat zij voor een goed deel de bevordering harer stoffelijke welvaart in eigen hand heeft.

*Het Bestuur van den
Nieuw-Malthusiaanschen Bond*

C. V. GERRITSEN, Voorz.
B. H. HELDT, Secr.

Bevruchting vindt alleen dan plaats, wanneer het sperma (zaad), dat gedurende den bijslaap door de mannelijke geslachtsklieren wordt afgescheiden, bij de vrouw in de baarmoeder dringt, en daar met een vrijgekomen ovum (eitje) in aanraking komt.

Het vrij- of rijpworden van de eitjes heeft gedurig plaats, en valt meestal samen met de

menstruatie (maandstonen, regels). De vrijgeworden eitjes behouden hunne vatbaarheid voor bevruchting nog verscheidene dagen na de menstruatie, ongeveer 10 tot 14 dagen, terwijl het sperma zijn bevruchtend vermogen *in* de vrouwelijke geslachtsdeelen ook eerst na eenige dagen verliest. Onder deze omstandigheden kunnen wij zeggen, dat eene gezonde vrouw bijna elk oogenblik voor zwangerschap vatbaar is.

Wil men nu bevruchting voorkomen, dan moet men zorgen dat het sperma de baarmoeder niet kan binnendringen.

De baarmoeder, een eenigszins flesch- of peer-vormig orgaan, bevindt zich inwendig, met het onderste halsvormige gedeelte, in normalen (gewonen) toestand, op ongeveer een vingerlengte van den ingang der vagina (scheede) verwijderd.

Vele middelen ter voorkoming van bevruchting zijn reeds aan de hand gedaan, maar weinige bleken proefhoudend te zijn. Wij zullen ons korthedshalve bepalen tot het aangeven van die voorbehoedmiddelen, welke bij nauwkeurige toepassing onschadelijk en doeltreffend zijn gebleken.

Een zeer afdoend middel, door onze Fransche naburen bijna uitsluitend toegepast, bestaat daarin, dat de man terugtrekt, op het oogenblik vóór de zaaduitstorting, zoodat dit buiten het lichaam van de vrouw plaats heeft.

Daartegen bestaan evenwel eenige bezwaren. Niet iedere man bezit die groote mate van zelfbeheersching, welke daarvoor vereischt wordt, terwijl het bovendien in sommige gevallen en

den man en de vrouw onbevredigd laat, waardoor het, op den duur toegepast, nadeelig zou kunnen werken. Sommigen evenwel passen dit middel jaren achtereen toe zonder eenig bezwaar. Wij bespreken het hier, omdat het de eenige doeltreffende weg is, dien de man kan inslaan, zoo de vrouw in het aanwenden van de voorbehoedmiddelen wat nalatig is. ¹⁾

Op gezag van Dr. DRYSDALE, die op dat gebied eene jarenlange ervaring heeft, vermelden wij ook als voorbehoedmiddel het sponsje. Bij goede aanwending is het onschadelijk en beantwoordt in den regel aan het beoogde doel.

Men neemt daarvoor het fijnste sponsje (ter grootte van een kindervuist) dat in een apotheek of bij een drogist te krijgen is. De kleinste doorsnede moet minstens 6 centimeter bedragen; is het kleiner dan sluit het niet af. Het falen van dit middel is meestal aan het gebruik van een te klein sponsje toe te schrijven. Aan dat sponsje (zie fig. 1, pag. 14), hetwelk vooraf in lauw water van alle onzuiverheden nauwkeurig ontdaan wordt, bevestigt men een zacht zijden lintje van ongeveer 25 cM. lengte.

De vrouw brengt dat sponsje (met water bevochtigd) vóór elken bijslaap, of vóórdat zij zich des avonds ter

¹⁾ Een ander deugdelijk middel, dat door den man wordt aangewend, maar dat wegens zijn duurte (f 3.- per dozijn) niet onder *ieders* bereik is, is het condoom (capotje). In elken instrumentenwinkel en aan de adressen, blz. 15 dezer brochure genoemd zijn deze te verkrijgen.

Met eenige voorzichtigheid en reinheid kan eenzelfde exemplaar wel eenige malen gebruikt worden. Scheurt het onverhoopt bij het gebruik, dan moet de vrouw zich *onmiddellijk* inspuiten met den op blz. 10 beschreven irrigator (sproeispuut).

ruste begeeft, zoo hoog mogelijk in de scheede, om het na afloop aan het lintje weer uit te trekken.

Het sponsje moet na het gebruik in lauw water zorgvuldig gereinigd worden; zelfs is de toevoeging van eene oplossing van carbolzuur daarbij zeer aan te bevelen, terwijl het bovendien vóór het gebruik wederom in zuiver water moet uitgewasschen worden. — Vooral dient groote reinheid bij het gebruik van het sponsje te worden in acht genomen.

Als reinheidsmaatregel bevelen wij dringend aan, om onmiddellijk na het uitnemen van het sponsje door middel van een irrigator (sproeispuut) het nog in de scheede aanwezige zaad weg te spoelen. De beste en eenvoudigste spuit (fig. 2, blz. 14), die tot den prijs van f 2.— in de instrumentenwinkels op blz. 15 genoemd, te verkrijgen is, bestaat uit een blikken bak van één liter inhoud, waarin water wordt gedaan, en die aan den muur wordt opgehangen. Aan dien bak is van onderen een caoutchouken buis bevestigd van ruim een meter lengte, en die aan het andere einde van een caoutchouken canule (spuitpijpje) met kraan voorzien is. Deze canule, die eenige openingen bevat, wordt ongeveer tot op de helft in de scheede gebracht, en daarna de kraan geheel opgedraaid, waarna het instroomende water met voldoende kracht het aanwezige zaad wegspoelt. Het best doet de vrouw dat in achteroverleunende houding op een bidet of lage kom, omdat dan het afvloeiende water te gelijkertijd opgevangen kan worden.

Het nieuwste middel, dat door Dr. Mensinga te Flensburg vóór eenige jaren is uitgevonden, en dat door vele artsen wordt aanbevolen en met gunstig gevolg toegepast, bestaat in de aanwending van het pessarium occlusivum (gesloten baarmoederkrans). Dat komvormig apparaatje (fig. 3, bl 14), van guttapercha gemaakt, heeft in zijnen kringvormigen rand een stalen spiraalveer, waardoor het voortdurend in spanning gehouden wordt. Dat zeer eenvoudige toestelletje wordt zoodanig in de scheede gebracht, dat het met de bolle zijde tegen den baarmoedermond ligt. Daardoor wordt deze laatste geheel van de scheede afgesloten, zoodat het zaad de baarmoederopening niet kan binnendringen.

De gesloten baarmoederkrans kan steeds door de vrouw gedragen worden, zoodat zij ten allen tijde tegen bevruchting gewaarborgd is. Slechts twee malen per week moet zij hem uitnemen en zorgvuldig reinigen in zeepwater (waarvoor men het best een stukje carbolzeep gebruikt). **Onmiddellijk** na het wegnemen en nog eens vóór het toestelletje weder ingebracht wordt, moet de vrouw de scheede door middel van den hiervoor op blz. 10 genoemden irrigator (sproeispuut) met koud of lauw water inspuiten.

Zoodra de menstruatie (stonden) intreedt, moet de vrouw den krans wegnemen, zich inspuiten, en het toestelletje eerst na verloop van dat tijdperk weer plaatsen. Zal evenwel de gesloten baarmoederkrans volkomen aan het doel beantwoorden, dan is het noodzakelijk, dat hij juist in de scheede past, want

zoowel bij te grooten als bij te kleinen omvang voldoet het niet aan zijne bestemming en is het gebruik nadeelig. Het is daarom noodzakelijk, dat een arts of eene vroedvrouw de maat van den te gebruiken krans bepaalt. De meest gebruikelijke kransen hebben een middellijn van $6\frac{1}{4}$, $6\frac{1}{2}$, $6\frac{3}{4}$, 7, $7\frac{1}{4}$, $7\frac{1}{2}$ of $7\frac{3}{4}$ centimeter. Toch zijn ze voor buitengewone verhoudingen ook in kleinere of grootere afmetingen verkrijgbaar. Evenals de sproeispuut kan men den baarmoederkrans in de op blz. 15 genoemde instrumenten-winkels koopen. (Prijs f 1.—.)

Het inbrengen en het uitnemen van den krans moet de vrouw van den arts of de vroedvrouw, die haar bij het bepalen van de maat behulpzaam is, leeren. Slechts éénmaal behoeft het te worden gewezen, waarbij dan de arts of de vroedvrouw controleert of de vrouw het goed doet.

In korten tijd krijgen de meeste vrouwen daarin eene groote vaardigheid.

Op grond eener veeljarige ervaring van bekwame artsen in Duitschland en Nederland, (zie o. a. Prof. Dr. Hector Treub, *Leerboek der Gynaecologie*, bl. 514), kunnen wij verklaren dat bij goede aanwending dit laatste toestelletje het zuiverste, doelmatigste, zekerste en tevens voor de gezondheid der vrouw een onschadelijk voorbehoedmiddel is.

De gelegenheid voor vrouwen, om *kosteloos* te worden voorgelicht omtrent de toepassing der voorbehoedmiddelen, bestaat:

te AMSTERDAM: des Dinsdags en Vrijdags, 's morgens van 9 tot 11 ure, in de *Tichelstraat 40* (bij de Westerstraat), door Mevrouw Dr. ALETTA H. JACOBS.

te ROTTERDAM: des Dinsdags en Vrijdags, 's morgens van 8 tot half negen ure, op 't *Haringvliet 52*, door Dr. J. RUTGERS.

te Groningen: des Maandags en Woensdags, 's namiddags van 7 tot 8 ure op den *Munnekeholm*, door Dr. R. DE WAARD.

De voorbehoedmiddelen worden op verlangen door deze geneeskundigen verstrekt tegen kosten den prijs.

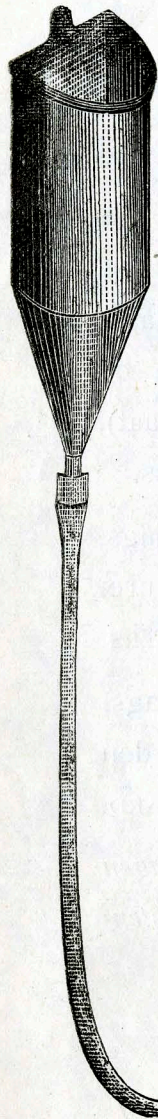

Fig. 2

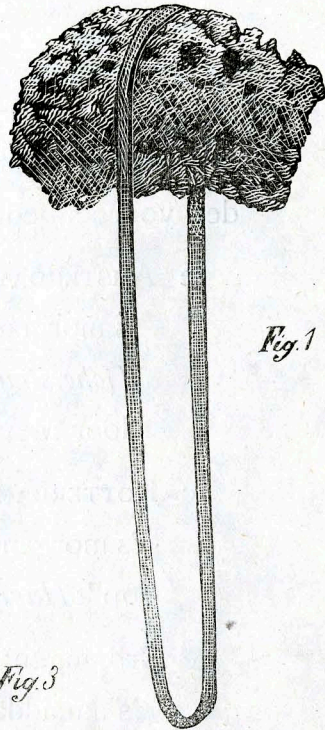

Fig. 1

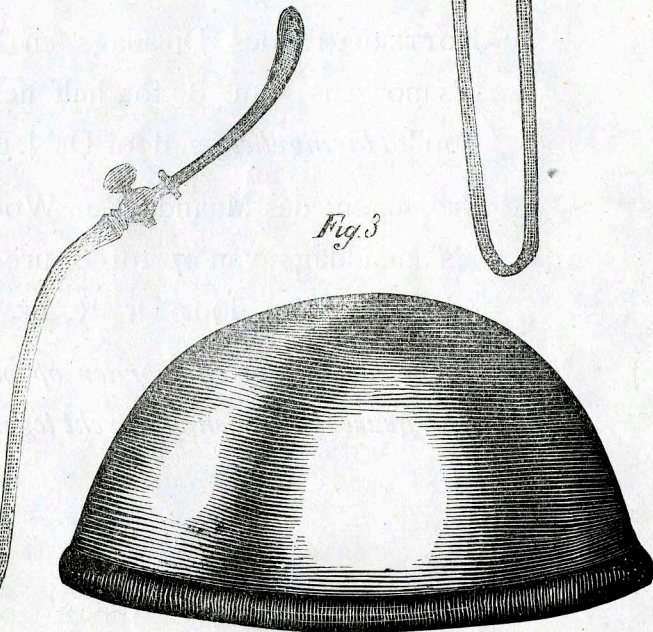

Fig. 3

¶Zie voor den prijs de volgende bladzijde (15).

De „AMSTERDAMSCHERCAOUTCHOUC-COMPAGNIE”
(het roode kruis), Koningsplein 12, te *Amsterdam*;

de Instrumentmaker J. G. TROMPERT, Hoog-
straat 169, te *Rotterdam*;

„THE STOWTON-COMPANY” Prinsenstraat 88,
te 's *Gravenhage*;

de Instrumentmaker OSCAR KEIP, Gulden-
straat, te *Groningen*;

leveren de hiervoor omschreven apparaatjes
tot de volgende prijzen:

het bij fig. 1 bedoelde voorwerp	p. doos à 12 st.	f 3.—	p. st.	f 0.30
„ „ „ 2 „ „ „ „	compleet	„	„	2.—
„ „ „ 3 „ „ „ „	in alle grootten	„	„	1.—

Franco toezending buiten Amsterdam, Rot-
terdam, 's Gravenhage of Groningen, geschiedt
door bovengenoemde firma's tegen overmaking
aan hen van het bedrag per postwissel of in
postzegels van 5 cents, verhoogd met de kosten
voor frankering, zijnde:

voor het bij figuur 1 bedoelde: 2½ cents, in-
dien men de toezending van één stuk als post-
monster (dus open) verlangt; 15 cents, indien
men één of meerdere in gesloten postpakket
wensch tegeezonden te hebben;

voor het bij figuur 2 bedoelde: 15 cts., daar dit
slechts als postpakket kan verzonden worden;

voor het bij figuur 3 bedoelde: 5 cents., in-
dien men er één verlangt; de toezending ge-
schiedt dan in een gewoon brievencouvert;
bij bestelling van meerdere moeten 15 cents
worden bijgevoegd voor de verzending als
postpakket.

Bestuur van den Nieuw-Malthusiaanschen Bond.

E E R E L E D E N :

Mr. S. VAN HOUTEN, Lid v/d. Tweede Kamer, Riouwstr. 6, te 'sHage.

Dr. C. R. DRYSDALE, 23 Sackville Street, te Londen.

C. V. GERRITSEN, Tesselschadestr. 15 te Amsterdam, *Voorzitter.*
L. J. HANSEN, P. C. Hooftstraat 28 „ „ *Vice-Voorz.*
B. H. HELDT, van Speykstraat 121 te 's Gravenhage, *Secretaris.*
C. DEKKER Gzn., Droogbak 6 te Amsterdam. . . . 2e „
W. M. H. ANTEN te Amersfoort . . . . . *Penningm.*

Dagel Bestuur.

F. L. W. BEIJERINK, Majoor der Artillerie . . . . te den Helder.
J. A. BIENTJES, Journalist . . . . . „ Zutphen.
Dr. M. BOLT, Arts . . . . . „ Groningen.
Dr. C. A. LOBRY DE BRUYN, 2e Parkstraat 151 „ Amsterdam.
J. G. LOBRY DE BRUYN, Rijks-Ontvanger. . . . „ Gr. gast (bij Gr.)
P. H. BALFOUR v. BURLEIGH, Contr. bij 'sR. Belast. „ Assen.
JAC. DIJK Wzn., Laan van Meerdervoort 49 . . „ 's Gravenhage.
M. GHIJSEN, Koopman en Industriëel . . . . „ Middelburg.
Mr. ANT. v. GIJN, Adj.-Comm. 1e kl. ter Prov. Griffie „ 's Gravenhage.
Prof. Mr. G. A. VAN HAMEL, Nicolaas Witsenkade 10 „ Amsterdam.
Prof. Dr. G. HEIJMANS . . . . . „ Groningen.
E. KEMPE, Luit. ter Zee 1e klasse. . . . . „ Nieuwe Diep.
Mr. A. KERDIJK, Lid van de Tweede Kamer . . „ 's Gravenhage.
W. H. KOOMANS, Arts, Officier van Gezondheid „ Leiden.
Prof. Mr. J. P. MOLTZER, Stadhouderskade 149 . „ Amsterdam.
TH. POSTMA, Voorstreek 212 . . . . . „ Leeuwarden.
O. ROMMERTS, Dir. van de Coöp. Handels-drukkerij,
Groote Kerkstraat 63 . . . . . „ „
Dr. C. DE ROOIJ, Arts, Prinsengracht 981 . . . „ Amsterdam.
TH. DE ROT, Letterzetter, Groene Laan 27. . . „ Rotterdam.
TH. SANDERS, Bouwkundig Ingenieur . . . . „ Nieuwendam.
Mr. D. SIMONS, Adv. en Proc., Prinsengracht 668 „ Amsterdam.
PH. W. v. D. SLEYDEN, Hoofd-Ing. v. d. Waterst. „ Maastricht.
N. A. M. v. D. THOORN, Ing. v/d Waterst., Marnixstr. 419 „ Amsterdam.
Dr. R. DE WAARD, Arts, Munnekeholm . . . . „ Groningen.
N. A. WANNÉ, Apotheker (Ned. Indië) . . . . „ Semarang.
J. R. WUSTE, Lid v. d. Gemeenteraad, Keizersgr. 209 „ Amsterdam.